

Naar een volwaardig corona- ondersteuningsbeleid

Nota

Hoorzitting in de Commissie Cultuur van het Vlaams Parlement 22 oktober 2020

Inhoud

1	Inleiding.....	2
2	De (gesubsidieerde) kunsten: over welke sector spreken we?	3
3	Vanaf 2020 tot ...: over welke termijn spreken we?	3
4	Uitdagingen en voorstellen	4
4.1	Integraal stimulansbeleid in tijden van verminderde capaciteit.....	4
4.2	Versterkte werkzaamheid en duurzame loopbanen.....	6
4.3	Beleidsmatige continuïteit	7
4.4	Liquiditeiten verzekeren	8
4.4.1	Bankendeal.....	8
4.4.2	Bestaande instrumenten op maat van de sector brengen.....	9
4.4.4	Andere voorstellen in functie van liquiditeiten.....	10
4.5	Andere fiscale en/of financiële maatregelen	10
4.6	Integraal beleid op alle niveaus, op middellange en lange termijn	11
4.7	Publiek blijven bereiken	12
4.8	Internationale aanwezigheid bestendigen	13
4.9	Verankering in het openbare leven.....	14
	Managementsamenvatting.....	15

1 Inleiding

Tijdens de coronacrisis bleek meer dan ooit welke maatschappelijke waarde kunst en cultuur hebben. Kunstenorganisaties en kunstenaars hebben er dan ook alles aan gedaan om kunst op een veilige en verantwoorde manier tot bij het publiek brengen. Des te pijnlijker is het dat de coronacrisis de sector disproportioneel hard getroffen heeft. Een voordien vitale, economisch gezonde en maatschappelijk bijzonder belangrijke sector dreigt kopje onder te gaan als er geen broodnodige maatregelen komen.

De impact van corona op de sector wordt steeds voelbaarder. Door de strenge maatregelen om coronaproof te werken liggen de kosten hoger en de inkomsten lager. Veel organisaties dragen de volle loonlast, tijdelijke werkloosheid is in de praktijk bijna onmogelijk. De beperkte publiekscapaciteit blijft wellicht nog lang de norm. Presentatieplekken en producenten zien in de huidige situatie hun kosten daardoor soms wel verviervoudigen. Eigen inkomsten vallen in grote mate weg. Van internationale financiering is quasi geen sprake meer. Middelen uit andere beleidsdomeinen dan Cultuur zijn in veel gevallen geblokkeerd waardoor projecten niet kunnen opstarten of investeringen niet kunnen renderen. En met de tering naar de nering te zetten enerzijds en met subsidies uit het beleidsdomein Cultuur en een culturele activiteitenpremie anderzijds alleen trekt de sector het niet.

Zonder de nodige steun dreigt een rampscenario. En dat voor de hele cultuursector, waarop deze crisis minstens evenveel effect zal hebben als de sluiting van Ford Genk. Het geheel van organisaties, leveranciers en afhankelijke derden overstijgt zelfs de cijfers van de 'almost-too-big-to-fail'-bedrijven. Een gepaste maatschappelijke reactie die zoveel mogelijk werkzaamheid, innovatie en relance stimuleert is dan ook nodig, en dat zo lang er niet op volle capaciteit gewerkt kan worden. Kwaliteit moet bewaard blijven, overlevingskansen gevrijwaard. Er is nood aan een flexibel ondersteuningsbeleid dat sectorbreed en beleidsdomeinoverschrijdend wordt ontwikkeld, mét aandacht voor de maatschappelijke rol van cultuur en kunsten – die tijdens deze crisis erg voelbaar geworden is.

In deze nota doen we concrete voorstellen die rekening houden met de hele keten, met de focus op het gesubsidieerde deel van de sector. Daarbij houden we rekening met effecten op elke speler en dat op langere termijn.

2 De (gesubsidieerde) kunsten: over welke sector spreken we?

De cultuursector is groot en bestaat uit duizenden kleine en middelgrote organisaties en zelfstandigen. Al die spelers maken deel uit van één en dezelfde waardenketen: ontwikkeling, productie, presentatie en spreiding, participatie en reflectie.

Door ons Kunstendecreet lijkt het soms alsof elke functie, elke speler in de waardenketen een aparte status heeft, maar niets is minder waar. De opdeling in functies en organisaties houdt enkel de schijn hoog van individuele onafhankelijkheid. Er is een hoge mate van interdependentie in onze waardenketen, ook financieel. Als de distributie of presentatie voor publiek stopt, dan stroopt het hele systeem met financieringsnoden en omzetverlies in alle delen van de keten als gevolg.

De gesubsidieerde kunsten zijn bovendien niet los te trekken van de lokaal gesubsidieerde spelers maar ook van de niet-gesubsidieerde en/of de commerciële sector. Deze laatste lijdt nu al heel zwaar. Maar allen zijn afhankelijk van elkaar: ze werken met dezelfde leveranciers, stellen vaak dezelfde mensen tewerk en zijn afhankelijk van dezelfde bereidheid tot betalen.

Tegelijk kent de gesubsidieerde sector haar eigen kwetsbaarheid: het zijn organisaties zonder kapitalisatie en zonder winstdoel. Ze kunnen geen winsten vooruitschuiven of voorafnames doen op ingeschatte verliezen. Typisch voor de gesubsidieerde sector is het feit dat het eigen inkomstenmodel dat de Vlaamse overheid heeft gepromoot, er nu voor zorgt dat elke organisatie naast een non-profitmodel, een profitmodel heeft moeten uitbouwen. Dat zorgt ervoor dat de sector even marktgevoelig is als de niet-gesubsidieerde sector, alleen laten de effecten zich pas op iets langere termijn zien.

3 Vanaf 2020 tot ...: over welke termijn spreken we?

De termijn waarop de effecten voelbaar zijn voor de gesubsidieerde kunsten is afhankelijk van de leadtime, of de noodzakelijke doorlooptijd van beslissing tot realisatie. De variatie van die leadtime binnen de sector is groot: van enkele weken tot vijf jaar. Een tentoonstelling met internationale ontlening duurt gemakkelijk vijf jaar; ook een operaproductie doet er vijf jaar over om van idee tot publiek te komen. Een concert daarentegen duurt enkele weken om te repeteren en organiseren. Wanneer we de effecten op lange termijn bestuderen moeten we de langste leadtime in rekening nemen. Dat betekent dat voor sommige organisaties de effecten voelbaar zullen zijn tot 2026. Het

kan tot vijf jaar duren voor de waardenketen van de sector terug op kruissnelheid is, inclusief internationale export en distributie.

4 Uitdagingen en voorstellen

Hieronder geven we een analyse van de uitdagingen die op ons afkomen en de voorstellen die daar een gepast antwoord op kunnen geven.

4.1 Integraal stimulansbeleid in tijden van verminderde capaciteit

De uitdaging

De effecten van corona zullen zeker tot 2026 duren. Per onderdeel van de waardenketen komen die effecten bovendien op een ander moment, en ze impacteren elkaar voortdurend. Ad hoc-oplossingen of geformatteerde benaderingen zoals het noodfonds en de culturele activiteitenpremie werken daarom niet goed. En goede bestaande instrumenten en maatregelen zoals Hefboom, het Cultuurkrediet en de voorschottenregeling vinden te weinig hun weg naar de doelgroep of zijn te weinig aangepast aan de sector. Tegelijk is het nodig om de relanceprioriteiten van de beleidsmakers samen te laten sporen met de noden zoals die door de sector aangevoeld worden.

Ons voorstel

Voer een tijdelijk integraal stimulansbeleid op maat uit via één aanvraagprocedure zolang de sector niet op volle capaciteit kan werken. Creëer een instrument dat de bestaande (maar aan de sector aangepaste) ondersteuningsmaatregelen samenbrengt met nieuw te ontwikkelen financiële injecties. Het werkt op maat van de organisatie in relatie tot zijn plaats in de waardenketen. De ter beschikking gestelde middelen zorgen zo voor het juiste domino-effect op het geheel van de waardenketen. De tools daarvoor kunnen variëren: van leningen met een terugverdieneffect, over garantieregelingen, tot louter ondersteunende financiering die niet moet worden terugbetaald.

Omdat het gaat om een integraal beleid kunnen de juiste middelen ingezet worden, in balans met de vraag. Zo worden dubbele subsidiëring of ongewenst gebruik van steunmaatregelen vermeden. Het geld komt met andere woorden op het juiste moment, komt juist terecht en wordt goed besteed.

Op korte en middellange termijn vermijdt dit instrument verlies aan kwaliteitsvolle tewerkstelling en talent. Het vrijwaart en behoudt bovendien de (internationale) positie van onze Vlaamse spelers. Tegelijk werkt het mee aan de uitrol van de prioriteiten van de Vlaamse overheid.

Op een meer strategisch niveau schenkt dit instrument de sector opnieuw vertrouwen om risico's te nemen. Zo kan de waardenketen op een duurzame en efficiënte manier aangezwengeld worden. Een integraal stimulansbeleid faciliteert op die manier de overgang naar een post-corona-tijdperk en een latere relance. Zo kan de sector 'toekomstproof' heropstarten en in relance gaan.

Overheid en sector bepalen samen de operationele doelen

1. Duurzame partnerschappen onder diverse spelers in de waardenketen opzetten en innovatie stimuleren;
2. Digitalisering van artistieke praktijken ten voordele van publiek en artiest;
3. Sociale samenhang door kunst en cultuur boosten/garanderen tegen het stilvallen van de lokale spreiding: publieksbereik, participatie van speciale doelgroepen (senioren, jongeren, kansarmen);
4. Structureel verlies aan tewerkstelling voorkomen;
5. Internationale positie van de Vlaamse kunsten vrijwaren;
6. Artistiek talent in duurzame, kwaliteitsvolle omgevingen aan het werk houden;
7. Infrastructurele aanpassingen om coronaproof te werken.

Voorwaarden

1. De aanvrager legt een kwaliteitsvol crisismanagementplan op lange termijn voor met duidelijke impact van eigen inkomsten en aanwending van de reserves. De organisatie is zelf aansprakelijk voor het herstel.
2. Correcte verloning voor alle spelers en partijen waarmee de aanvrager samenwerkt.
3. Een duidelijke financiële vraag die toe te wijzen is aan werken in coronatijd.
4. Toegankelijk voor alle functies in de waardenketen: ontwikkeling, productie, presentatie en spreiding, participatie en reflectie.

In aanvulling op de voor dit instrument ter beschikking gestelde middelen van de overheid, kan een nieuwe incentive overwogen worden om extra middelen vrij te maken uit reserves van burgers en organisaties.

4.2 Versterkte werkzaamheid en duurzame loopbanen

De uitdaging

In het plan "Vlaamse Veerkracht" wordt de doelstelling voorop gesteld om 80% werkzaamheid te realiseren. De kunstensector speelt daar als belangrijke werkgever en opdrachtgever voor dienstverlenende bedrijven, organisaties en zelfstandigen een wezenlijke rol in. De sector wil maximaal inzetten op het behoud en het versterken van werkzaamheid. Dat kan enkel echter als de overheid bereid is om de solvabiliteit van onze sector te versterken en de agilititeit ervan aan te moedigen.

In de periode voor corona heeft de sector belangrijke stappen gezet om de werkgelegenheid te verduurzamen. Dat traject dreigt nu stil te vallen met in het slechtste geval een braindrain tot gevolg. Talenten dreigen naar andere sectoren te trekken als ze geen kansen meer krijgen op Vlaamse (en bij uitbreiding: Belgische en internationale) podia of presentatieplekken. De presentatie- en creëermogelijkheden moeten dus gestimuleerd blijven worden, ook als de capaciteit nog niet op niveau is en activiteiten nog niet rendabel zijn. Werkgevers moeten voldoende impulsen en ondersteuning krijgen om werkgelegenheid te garanderen.

Als de werkzaamheid behouden of versterkt moet worden voor het algemeen nut, is het wellicht aan te raden om flexibele systemen uit te ontwikkelen om de termijn van vijf jaar te kunnen overbruggen.

Onze voorstellen

1. **Tijdelijke werkloosheid.** Behoud tijdelijke werkloosheid wegens overmacht door corona zolang de sector niet op volle capaciteit kan werken. Maak de toegang tot deze tijdelijke werkloosheid administratief eenvoudiger en laat de combinatie met werkingssubsidies toe. Pak de enorme vertraging bij uitbetalingsinstellingen (HVW en de vakbonden) aan door het begrip 'bewijslast' duidelijker te definiëren en op die wijze minder ruimte te laten voor interpretatie, zeker voor contracten die zijn afgesloten na 13 maart. Geef medewerkers binnen het stelsel van tijdelijke werkloosheid de mogelijkheid om opleidingen te volgen, zonder ze daar echter toe te verplichten. Werk onduidelijkheden weg over de berekening en de betaling van het enkel en dubbel vakantiegeld opgebouwd

Overleg Kunstenerorganisaties vzw

Saintelettesquare 19 bus 6
B-1000 Brussel

info@overlegkunsten.org
www.overlegkunsten.org

T +32 (0)2 203 62 96
o.n. 4.323109-84

door de gelijkstelling van tijdelijke werkloosheid wegens overmacht. Voorzie tot slot in een adequate financiering voor de werkgevers en opdrachtgevers voor de uitbetaling van het enkel en dubbel vakantiegeld dat betrekking heeft op de tijdelijke werkloosheid.

2. **Fiscale maatregelen.** Maak werk van een RSZ-vrijstelling voor de kunstensector. Op deze manier wordt tewerkstelling goedkoper voor organisaties.
3. **Werkbaarheidscheques.** Verleen ook de kunstensector toegang tot de werkbaarheidscheques van het departement Werk en sociale economie. Nu komen alleen profit- en socialprofitorganisaties in aanmerking.
4. **Werkgelegenheid op lange termijn.** Stel in samenwerking met de sociale partners, binnen het kader van VIA 3 voor de kunsten, een plan op voor een financieerbare werkzekerheid in de sector voor de lange termijn, met bijzondere aandacht voor de flexwerkers, en koppel het aan de waarden van het charter fair practices Juist is Juist.
5. **Beleidsvisie.** Herbekijk de uitrol van de visienota en de aangekondigde decreetswijzigingen. Toets af of ze structurele tewerkstelling op peil houden en stimuleren met als flankerende maatregel de zorg voor een stabiele zakelijke omkadering van kunstenaars.

4.3 Beleidsmatige continuïteit

De uitdaging

Elke speler in de sector moet zich in deze zware periode kunnen focussen op zijn kerntaken en zijn maatschappelijke rol, zonder daarbij geconfronteerd te worden met nieuwe beleidskaders, zeker als die niet zijn aangepast aan de nieuwe realiteit. Binnen de huidige beleidskaders is er nood aan voldoende structurele financiering zodat elke speler het hoofd boven water kan houden.

Onze voorstellen

1. **(Nog) geen wijziging van het Kunstendecreet.** Het relancebeleid moet voorrang krijgen op de geplande decreetswijziging.
2. **Volwaardige financiering.** Draai voor het Kunstendecreet zo snel mogelijk de voorbije besparingen op de werkingssubsidies, de kunstinstellingen en de projectsubsidies terug en zorg voor voldoende en volwaardige duurzame financiering. Organisaties met

werkingssubsidies staan in voor een groot aandeel van de (duurzame) tewerkstelling in de sector. Die moet absoluut behouden blijven.

3. **Meer middelen voor projectsubsidies.** Verhoog de projectsubsidies tot 15% van het budget voor werkingssubsidies en kunstinstellingen en verhoog het aantal indiendata in het kader van het Kunstendecreet tot minimaal 3 per jaar. Maak meerjarige projecten opnieuw mogelijk. Daar is geen wijziging voor het Kunstendecreet voor nodig.
4. **Afstemming tussen beleidsniveaus onderling.** Stem de verschillende beleidsniveaus op elkaar af en focus daarbij op spreiding en participatie. Het lokale cultuurbeleid staat inhoudelijk niet los van het Vlaamse cultuurbeleid, en ook de bedrijfsmodellen haken in op elkaar. Organisaties die voornamelijk Vlaams gesubsidieerd worden, hebben de lokale spreiding nodig om te kunnen blijven produceren en toeren. Vlaamse subsidies zijn ontoereikend. Ook Europese mobiliteit vereist een Europese coördinatie.
5. **Continuïteit tijdens de coronacrisis.** Met de sectorgids ontwikkelde de brede cultuursector een afgestemd en afgeklopt instrument. Gebruik dat als richtinggevend kader en zorg dat hier geen ad-hoc wijzigingen meer aan moeten gebeuren, zodat de sector weet waar hij aan toe is in welk scenario. Voer noodzakelijke bijstellingen enkel door op basis van heldere criteria en gebruik de Barometer daarbij als richtinggevend instrument. Dat kan enkel als de virologen kunnen rekenen op een volwaardig uitgebouwd onderzoeks- en tracking & tracingbeleid.

4.4 Liquiditeiten verzekeren

4.4.1 Bankendeal

De uitdaging

Als het duurt tot 2026 tot de keten van waardecreatie terug op kruissnelheid zal zijn, is er een liquiditeitenplan nodig. Op korte termijn stelt zich immers een liquiditeitsprobleem, dat een coulante benadering van de banken vraagt. Het gaat, alles bij elkaar, om meer dan 700 miljoen euro aan uitstaande schuld, en om een sector die systematisch een trouwe afnemer van financieringssystemen bij de banken is.

Onmiddellijke en strenge beoordeling, of een krampachtige risicobeoordeling van de sector, zou leiden tot groot verlies voor de banken. Enkel door een soepele houding kan er een win-win-verhouding ontstaan tussen de banken en de sector.

Onze voorstellen

1. **Garanties.** De Vlaamse regering kan de sector helpen door zich garant te stellen voor leningen.
2. **Afstemming op Europees niveau.** Overleg met het Europese niveau. Op dit moment is volgens de Europese regelgeving te veel reserveopbouw op balansbasis nodig voor de banken. Daardoor kunnen ze niet soepel genoeg omgaan met onze sectoren. Tegelijk zijn de banken verplicht strenge beoordeling toe te passen zolang ze niet de juiste instrumenten voor uitstel van betaling of verlenging van kredieten aangereikt krijgen. Ook dit is in handen van de EU.
3. **Febelfin en de kredietcomités** kunnen een richtlijn uitvaardigen voor de banken om volgende maatregelen mogelijk te maken:
 - a. de tijdelijke opschorting van terugbetalingen zolang deze crisis duurt, op voorwaarde dat er een garantie wordt gegeven van de Vlaamse regering of dat een solide cashflowplanning aantoont dat de organisatie de schuld kan terugbetalen op een termijn van 6 tot 10 jaar;
 - b. de verlenging van kredieten op een termijn tot 2022 naar de periode tot 2026 of 2030, onder dezelfde of aannemelijke voorwaarden.

4.4.2 Bestaande instrumenten op maat van de sector brengen

De uitdaging

Binnen het arsenaal van achtergestelde leningen die het liquiditeitsprobleem kunnen opvangen tekenen zich twee problemen af: enerzijds is er de termijn, die voor veel instrumenten beperkt is tot 3 jaar. Aangezien de effecten van de coronacrisis worden ingeschat tot 2026 hebben we een instrument nodig dat minstens 6 tot 10 jaar financiering voorziet. Anders kunnen de organisaties niet de nodige terugbetalingscapaciteit genereren.

Anderzijds is er de normering rond minima en maxima, waarbij het Hefboom cultuurkrediet voor de ene te weinig kan, en de bewijslast van de behoefte voor PMV voor de andere te veel is. Ook de voorschottenregeling voor de evenementensector is onvoldoende afgestemd op de noden van de sector.

Onze voorstellen

1. **Afstemming: een continuüm aan instrumenten.** Stem PMV en het Hefboom cultuurkrediet beter op elkaar af en breid ze uit in functie van de noden van de sector.
2. **Voorschottenregeling.** Geef producenten de mogelijkheid om in te dienen op de voorschottenregeling voor de evenementensector en haal de lat voor dat instrument een stuk naar beneden.

4.4.4 Andere voorstellen in functie van liquiditeiten

1. **Betalingsuitstel.** Behoud de mogelijkheid van uitstel van betaling van RSZ, btw en kapitaalaflossingen met een afbetalingsplan zonder rente of boete.
2. **Voucherprincipe.** Verleng het Ministerieel Besluit over het voucherprincipe voor activiteiten die werden uitgesteld door de coronacrisis voor een voldoende lange periode. Veel activiteiten hangen af van de Europese context en kunnen nog effect hebben in België, zelfs als de situatie hier genormaliseerd zou zijn.

4.5 Andere fiscale en/of financiële maatregelen

De uitdaging

Inkomsten komen doorgaans pas na de kosten. Los van het liquiditeitsprobleem dat dat met zich meebrengt in deze crisisperiode, heeft de sector ook nood aan bijkomende financiële zuurstof. Want zodra organiseren weer op volle capaciteit mogelijk is, moeten organisatoren toegang hebben tot middelen om de nodige kortetermijninvesteringen te doen.

Onze voorstellen

1. **Btw- en kostenaftrek.** Verleng de 100%-btw-aftrekbaarheid en de 100%-kostenaftrek bij bedrijven die ingaan op sponsoring of PR-aanbiedingen tot eind 2021. Die maatregel is nu van toepassing tot eind dit jaar, maar niemand maakt er gebruik van bij gebrek aan activiteiten.
2. **Kmo-portefeuille.** Maak de kmo-portefeuille toegankelijk voor de kunst- en cultuursector door toegang te verlenen aan vzw's. Doe dat met name voor organisaties die werken onder de NACE-codes 90011, 90012, 90021, 90029, 90031, 90032.
3. **FIT.** Maak de ondersteunende maatregelen voor internationalisering van FIT ook bruikbaar in de cultuursector.

4. **Aanvullende financiering.** Versterk de instrumenten voor aanvullende financiering:
 - a. Pas de taxshelter verder aan aan de gewijzigde productiemodellen. Beschouw streamingactiviteiten als een publieke activiteit.
 - b. Optimaliseer het kader voor giften.
 - c. Zorg voor fiscale zekerheid rond sponsoring.
 - d. Herzie de schrapping van het duolegaatsysteem.
5. **Carry-back-principe.** Herbekijk het carry-back-principe, nu goedgekeurd voor één jaar, tot drie jaar om voldoende liquiditeitsmogelijkheden te bieden. In het verleden gezonde bedrijven worden hierdoor extra gestimuleerd. Monitor daarbij de impact op de taxshelter.
6. **Onroerende voorheffing.** Stel infrastructures waar concerten of festivals worden gehouden tot eind 2021 vrij van onroerende voorheffing.
7. **Gemeentelijke stadstaks.** Stel vertoningen en gemakkelikheden vrij van gemeentelijke stadstaksen voor zover die van toepassing zijn.
8. **Mobiliteitsorganisatie.** Voorzie toelagen voor de mobiliteitsorganisatie voor evenementen (die allicht zwaarder zullen uitvallen post-corona).
9. **Politie- en brandweerondersteuning.** Voorzie vrijstelling van de kosten verbonden aan politie- en brandweerondersteuning op evenementen en concerten.
10. **Erfpacht- en concessievergoedingen.** Voorzie een vrijstelling voor erfpacht- en concessievergoedingen die met overheden werden afgesproken zolang activiteiten niet genormaliseerd zijn.

4.6 Integraal beleid op alle niveaus, op middellange en lange termijn

De uitdaging

Om de sector op lange termijn te versterken, kijken we vooral naar een goede afstemming tussen de verschillende beleidsdomeinen en bevoegdheden. Of het nu om belendende domeinen gaat die regionaal worden beslist – zoals onderwijs en cultuur – of om elementen zoals fiscaliteit, giften, schenkingen, btw of RSZ: een versterking op middellange en lange termijn vraagt afstemming.

Ons voorstel

Interministeriële conferentie. Beleg snel een interministeriële conferentie om de pijnpunten van bevoegdheidsverdelingen te bekijken en af te stemmen. Die pijnpunten zijn onder meer:

- Tewerkstelling in onze sector (o.a. het kunstenaarsstatuut, de positie van de kunstenaar, het kader rond RSZ en voordeeltarieven,...);
- De sociaal-juridische kaders in onze sector;
- Aanvullende financiering: geefcultuur in Vlaanderen en de daarbij horende fiscaliteit, duolegaten en de legatencultuur, sponsoring en taxshelter;
- Internationale samenwerking en internationale exportondersteuning voor de kunsten;
- Afstemming met het lokale beleidsniveau;
- Afstemming met het onderwijs;
- Afstemming van de protocollen met de andere sectoren.

4.7 Publiek blijven bereiken

De uitdaging

Het publiek heeft de kunsten niet losgelaten tijdens corona en snakt ernaar om opnieuw kunst te beleven. Kunst is daarbij ook een katalysator voor menselijk contact, waar de hele bevolking behoefte aan heeft. De kunstensector heeft tijdens de heropstart bewezen dat hij veilig en met respect voor de maatregelen werkt. Jammer genoeg heeft het harmonicabeleid van de afgelopen maanden en de warrige communicatie erover het vertrouwen van het publiek doen kelderen. Het moet erop kunnen vertrouwen dat het veilig kunst kan beleven, dat het geen annuleringen zal regenen en dat het zijn geld niet kwijtraakt als activiteiten toch geannuleerd moeten worden.

Onze voorstellen

1. **Jonge en nieuwe publieken bereiken.** Extra muros-activiteiten staan nu on hold. Zet daarom in op alternatieve vormen van participatie voor een jong en nieuw publiek – zowel tijdens de schooluren als in hun vrije tijd – en zie dit als een speerpunt van het relancebeleid. Activeer participatie van kinderen en jongeren via het onderwijs in samenwerking met kunsthuisen, cultuur- en gemeenschapscentra.

2. **Vertrouwen herstellen.** Rol op het gepaste moment een publiekscampagne uit. Het publiek heeft cultuur en de kunsten niet losgelaten, maar moet terug het vertrouwen krijgen om voluit te participeren.

4.8 Internationale aanwezigheid bestendigen

De uitdaging

De Vlaamse kunstensector geniet een uitzonderlijke faam in de hele wereld en profiteert op zijn beurt van de vele internationale kunstenaars die ons land bezoeken. Die internationale kruisbestuiving is volledig stil komen te liggen met een artistieke verschraling tot gevolg.

Onze voorstellen

1. **Harmonisering binnen EU.** Zorg dat de verschillende lidstaten hun maatregelen om hun professionelen en publiek te beschermen harmoniseren. Dit kan door een zo gemeenschappelijk mogelijke noemer te vinden en deze te vereenvoudigen zodanig dat ze leesbaar wordt. De Barometer kan daarbij richtinggevend zijn.
2. **Laisser-passer voor professionele artiesten en cultuurwerkers.** Sta professioneel reizen voor artiesten en hun crew op het volledige EU-grondgebied toe. Maak daarvoor gebruik van een EU-attest (laisser-passer) dat door de administratie cultuur van de regionale overheden wordt uitgeschreven op voorwaarde van een van deze twee principes:
 - o de persoon in kwestie heeft een geldige covid-test ondergaan met negatief resultaat
 - o de persoon in kwestie is gevaccineerd met een door de EU erkend vaccin.
3. **Uitwisseling van draaiboeken met te volgen maatregelen.** De methode van ontvangst van Europese gezelschappen moet worden afgesproken. Gebruik de algemeen aanvaarde logica van technical riders als leidinggevend principe: het gezelschap krijgt daarbij een draaiboek van het receptief huis en omgekeerd.
4. **Fondsen internationale samenwerking reactiveren en EU-uitwisseling verstevigen.** Ondersteun internationale organisaties die internationale samenwerking faciliteren. Voorzie fondsen op Vlaams, federaal en EU-niveau om internationale aanwezigheid te activeren. Met deze fondsen worden de kosten van testing of vaccins en de reis- en transportkosten terugbetaald om Europese culturele activiteiten te stimuleren.

5. **Kruisbestuiving andere beleidsdomeinen en bevoegdheidsniveaus.** Ga vanuit Cultuur samenwerkingen aan met Buitenlandse Zaken, Handel, Flanders Investment & Trade enzovoort. Geef kunstorganisaties toegang tot de ondersteuning van internationaal ondernemen.
6. **Europese maatregelen.** Rol Europese maatregelen in Vlaanderen uit om de kunstensector in Vlaanderen en Brussel vooruit te helpen. Denk daarbij onder meer aan: Europese Garantiefaciliteit, Creative Europe (waarbij we pleiten voor een verdubbeling van het budget en flexibelere criteria) en een oormerking van 2% van het recoverybudget voor tewerkstelling door culturele en artistieke operatoren. Er is 750 miljard euro ter beschikking op Europees niveau in de vorm van leningen en subsidies voor allerlei relancedoelen. Verder zijn we zeer benieuwd hoe de 7,8 miljard euro die is toegekend aan België onder het programma SURE (leningen om noden te lenigen en het risico op werkloosheid te verminderen) zal ingezet worden en ook daar pleiten we voor een oormerking voor culturele en artistieke operatoren.

4.9 Verankering in het openbare leven

De uitdaging

Kunst is ingebed in de samenleving en in verschillende domeinen van het openbare leven: van welzijn over onderwijs tot toerisme. Kunst creëert ontmoetingsplekken in de openbare ruimte die de uitstraling van onze steden en gemeenten verhoogt, mensen samenbrengt en van onschatbare waarde is voor talloze economische spelers, bijvoorbeeld binnen de horeca of verschillende toeleverbedrijven. Die verbindingen staan door de huidige crisis onder druk.

Onze voorstellen

1. **Coronaproof infrastructuur.** Voorzie investeringen om infrastructuur coronaproof te maken, bijvoorbeeld op vlak van circulatieplannen, ventilatie enzovoort. Dat kan via FoCI.
2. **Kruisbestuiving andere beleidsdomeinen.** Voorzie middelen voor culturele projecten vanuit belendende domeinen zoals toerisme, Flanders Investment and Trade, onderwijs, welzijn enzovoort.

Managementsamenvatting

De kunstensector is disproportioneel hard getroffen door de coronacrisis. Ook na de lockdown blijft de sector in de klappen delen. Want door de strenge veiligheidsmaatregelen liggen de kosten hoger en de inkomsten lager. Als er geen structurele steun voorzien wordt dreigt een rampscenario waarbij een vitale en maatschappelijk onmisbare sector kopje onder gaat.

De kunstensector heeft er in de voorbije maanden alles aan gedaan om zijn maatschappelijke opdracht onder de moeilijkste omstandigheden te blijven waarmaken, en dat in alle veiligheid voor publiek en medewerkers. De sector heeft de wilskracht en professionaliteit in huis om door deze crisis te komen. Met steun van de overheid kan hij die opdracht waarmaken.

Wat moet er gebeuren?

Een effectief steunpakket houdt rekening met alle spelers in de waardenketen: of ze nu creëren, reflecteren, produceren, presenteren of participatie mogelijk maken. Samenwerking is de sleutel tot het succes van de kunstensector – en trouwens ook tot de belendende sectoren, commercieel en gesubsidieerd. De volledige waardenketen zal nog tot 2026 impact ondervinden van corona. Voor die periode is er dus nood aan overheidssteun.

Onze voorstellen voor een volwaardig corona-ondersteuningsbeleid

In deze nota beargumenteren we een steunbeleid op verschillende sporen.

(1) Ten eerste pleiten we voor een integraal stimulansbeleid in tijden van verminderde capaciteit. In plaats van een versnipperd beleid willen we gaan voor meerdere, op elkaar afgestemde instrumenten die flexibel ingezet kunnen worden om de sector te steunen zo lang die niet op volle toeren kan draaien. Bedoeling is om kwaliteitsvolle tewerkstelling te vrijwaren en de prioriteiten van de Vlaamse regering ook in deze crisistijden te blijven uitvoeren. Op een meer strategisch niveau zwengelt zo'n beleid de waardenketen op een duurzame en efficiënte manier aan en is het dé garantie voor een toekomstproof heropstart.

(2) Verder pleiten we voor een versterking van de werkzaamheid en van duurzame loopbanen. De inspanningen die de sector de afgelopen jaren gedaan heeft om werkzaamheid te verduurzamen dreigen immers stil te vallen. Daarom zijn flexibele systemen nodig om de termijn tot 2026 te overbruggen. Daarvoor bestaan al heel wat systemen, die nog beter kunnen afgestemd kunnen worden, zoals de tijdelijke werkloosheid. We denken verder aan het invoeren van specifieke fiscale

maatregelen en werkbaarheidscheques. Bovendien kan deze crisis dé gelegenheid zijn om de werkgelegenheid op lange termijn duurzamer vorm te geven.

(3) Om organisaties de gelegenheid te geven om zich in deze zware periode te concentreren op hun kerntaken is beleidsmatige continuïteit een absolute must. Dit is dus niet het moment om het Kunstendecreet te wijzigen. We pleiten voor volwaardige financiering en meer middelen voor projectsubsidies. Ook de afstemming met andere beleidsniveaus, zoals het lokale, kan een duurzamer kader scheppen. Ten slotte moeten ook de maatregelen om de coronapandemie te bestrijden met de nodige continuïteit uitgerold worden.

(4) Of het nu gaat om liquiditeiten of bedrijfskapitaal: de sector heeft nood aan financiële middelen. Ten eerste is er een liquiditeitenplan nodig om de periode tot 2026 te overbruggen. We stellen voor dat de Vlaamse overheid zich garant stelt voor leningen en dat er overleg komt met het federale en Europese niveau om een gunstige bankendeal te onderhandelen. Ten tweede moet de nodige terugbetalingscapaciteit gegenereerd worden. Bestaande steuninstrumenten zoals de voorschottenregeling moeten daarvoor beter op elkaar afgestemd worden en breder toegankelijk gemaakt worden voor de sector.

(5) Ook andere fiscale en financiële maatregelen kunnen helpen om de sector toegang te geven tot de broodnodige middelen voor kortetermijninvesteringen. We denken daarbij onder meer aan btw- en kostenaftrek, het toegankelijke maken van de kmo-portefeuille en maatregelen voor aanvullende financiering.

(6) Om op middellange en lange termijn een integraal beleid op alle niveaus te voeren is goede afstemming tussen alle beleidsdomeinen en -niveaus noodzakelijke. We stellen daarom voor dat er snel een interministeriële conferentie samenkomt om die afstemming zo efficiënt mogelijk vorm te geven.

(7) Geen kunstensector zonder publiek. Het publiek heeft recht op kunst en moet erop kunnen vertrouwen dat het veilig kunst kan beleven. De kunstensector heeft alvast bewezen dat het die veilige omgeving kan bieden. Nu is er nood aan actieve participatie van jonge en nieuwe publieken en een publiekscampagne om het publieksvertrouwen aan te zwengelen.

(8) Onze kunstensector is internationaal befaamd. Om die internationale toppositie niet te verliezen zijn maatregelen nodig op Europees niveau. Dat gaat van de uitwisseling van draaiboeken over het reactiveren van fondsen voor internationale samenwerking tot een laissez-passer voor professionele artiesten en cultuurwerkers.

(9) Kunst is van onschatbare waarde voor de maatschappij en talloze economische spelers. Kunst creëert ontmoetingsplekken in de openbare ruimte en heeft sterke banden met welzijn, onderwijs, gezondheid en toerisme. We pleiten ervoor om te investeren in coronaproof infrastructuur en om de kruisbestuiving met andere beleidsdomeinen te bestendigen.